

**МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
НАУКОВИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ ГУРТOK
«ПЕРСПЕКТИВИ ОСВІТНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ»**

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

**Збірник тез доповідей
VII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції**

**МУКАЧЕВО
26 ТРАВНЯ 2026 РОКУ**

*Розглянуто і схвалено кафедрою теорії та методики початкової освіти
Мукачівського державного університету
(протокол № 5 від 22 червня 2026 року)*

Рецензенти:

Кравченко Тетяна Миколаївна, доктор філософії в галузі 01 Освіта/Педагогіка, доцент кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання Мукачівського державного університету

Наукове консультування і редагування:

доктор педагогічних наук, професор Товканець Г. В.

Н74

Нова українська школа: стратегія розвитку особистості: збірник тез доповідей VII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (26 травня 2026 р., Мукачево) / За заг. ред. Г. В. Товканець. Мукачево: Вид-во МДУ, 2026. с. 146

У збірнику представлено тези доповідей учасників студентської науково-практичної конференції «Нова українська школа: стратегія розвитку особистості», в яких розкрито актуальні питання реалізації сучасних підходів до освітнього процесу в умовах Нової української школи.

Видання розраховане на науковців, викладачів, студентів, які займаються проблемами розвитку особистості і стратегії розвитку Нової української школи.

Редакційна група:

Г. В. Товканець – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики початкової освіти Мукачівського державного університету; О.П. Поп – здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 013 «Початкова освіта», староста наукового студентського гуртка «Перспективи освітньо-педагогічної науки»; Н. І. Керечанин – здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 013 «Початкова освіта» (скорочена програма), А. В. Чорей – здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 013 «Початкова освіта» (скорочена програма).

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій

2. Русин Г., Паньків О. Використання інноваційних технологій на уроках у початковій школі в умовах Нової української школи. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2022. № 2. С. 90–95.

3. Швардак М. В. Цифрові інтерактивні технології в освітньому процесі початкової школи. *Scientific Journal of Khortytsia National Academy*. 2023. № 8. С. 54–63.

4. Цуканова Н. М. Інноваційна діяльність вчителя початкових класів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2024. Вип. 215. С. 322–325.

Шелевер Л.Ю., здобувач вищої освіти
спеціальності «Початкова освіта», групи ПО-2;

Науковий керівник:

д. п. н., проф. Товканець Г.В.

Мукачівський державний університет

ЛІНГВОДИДАКТИЧНА СПАДЩИНА О. ДУХНОВИЧА ЯК ФІЛОСОФСЬКЕ ПІДґРУНТЯ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У сучасних умовах реформування початкової школи особливого значення набуває пошук філософських і методичних засад мовно-літературної освіти, що ґрунтуються на гуманістичних цінностях та національній традиції. У цьому контексті важливою є лінгводидактична спадщина О. Духновича. Педагог одним із перших обґрунтував значення рідної мови як основи навчання і виховання дитини. Його ідеї залишаються актуальними й сьогодні, оскільки сприяють формуванню мовної особистості молодшого школяра та розвитку його духовного світу через рідне слово.

Спадщина О. Духновича є вагомим явищем у розвитку української літератури, філософії, історії та педагогічної думки, що й сьогодні зберігає свою

наукову й виховну цінність [1]. У Державному стандарті початкової освіти наголошується на необхідності забезпечення вільного володіння державною мовою як однієї з ключових компетентностей учнів, а також уміння використовувати її в різних комунікативних ситуаціях. У цьому контексті особливої ваги набуває завдання сучасної освіти щодо утвердження української мови в усіх сферах суспільного життя. Йдеться не лише про опанування мовних знань і формування мовленнєвих умінь, а й про виховання мовленнєвої особистості, сформованої на основі духовних цінностей, національної культури, історичної пам'яті народу та усвідомлення української мови як важливого носія культурної й фольклорної спадщини.

О. Духнович наголошував, що рідна мова є головним засобом пізнання для дитини, адже вона найкраще допомагає зрозуміти явища природи, історію народу та навіть складні філософські поняття. Він підкреслював, що вже у 5-6 років діти володіють рідною мовою на достатньо високому рівні завдяки природному мовному чуттю. Водночас педагог вважав, що засвоєння мови відбувається не лише несвідомо, а й через поступове осмислення мовних явищ, що сприяє формуванню мовленнєвих умінь і розвитку мислення [2].

О. Духнович надавав великого значення принципу наочності у навчанні рідної мови дітей. Важливим засобом розвитку мовлення він вважав усну народну творчість – казки, загадки, прислів'я та скоромовки, які формують мовне чуття та збагачують словниковий запас. Як зазначають І. Чейпеш та М. Кухта, що фольклор впливає на дитину як змістом, так і художньою формою, сприяючи глибшому засвоєнню мови [3].

Цінною для нас є думка мислителя, що живе слово вчителя є взірцем для учнів, а спілкування між дорослими й дітьми має вагоме виховне значення, оскільки впливає на емоції та формує ставлення до змісту висловлюваного. У розвитку мовлення молодших школярів важливу роль він відводив різним видам розповідей (переказ, опис, розповідь з досвіду, творча розповідь, міркування, пояснення), які сприяють усвідомленню знань і вдосконаленню мовленнєвих умінь. Орієнтація на слухача спонукає дитину добирати точні мовні засоби для

вираження думки. Також значним засобом мовного розвитку є читання художніх творів, яке збагачує знання учнів, формує вміння сприймати й розуміти текст та розвиває емоційне ставлення до літератури.

Окрему увагу в спадщині О. Духновича становлять його художні твори, зокрема тексти для дітей, об'єднані в розділі «Маленьким соколятам». До нього увійшли байки та вірші, які виконують не лише виховну й пізнавальну, а й виразно повчальну функцію. У його працях значне місце посідає народнопоетична творчість, окремі зразки якої згодом увійшли до народних пісень. Народні «співанки» мислитель розглядав як цінне джерело виховання, підкреслюючи їхню роль як духовного скарбу народу. Літературні тексти автора відзначаються чіткою граматичною побудовою відповідно до норм рідної мови, що забезпечує логічний зв'язок між частинами висловлювання. Така організація матеріалу, на його переконання, дає змогу створювати подібні тексти й в інших мовах, спираючись на їхні граматичні правила. Окремо наголошувалося на недоцільності механічного заучування поетичних творів. Лише свідоме їх опрацювання, за цією позицією, сприяє естетичному переживанню, розвитку емоційної сфери дитини та вдосконаленню мовлення.

Отже, збереження рідної мови, національних традицій, релігійних і культурних цінностей, за О. Духновичем, має посідати провідне місце в освітньому середовищі початкової школи, оскільки відповідає віковим особливостям молодших школярів і відображає духовні потреби народу. А використання спадщини педагога в сучасних закладах загальної середньої освіти Закарпаття сприяє ефективному розвитку лінгвокреативних здібностей підростаючого покоління. позитивно впливає на формування їх словесної творчості, розвиток уяви й мислення, удосконалення комунікативних умінь.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти: <https://surl.li/odpfwt>
2. Євтух М. Видатний український педагог і просвітитель О. Духнович Педагогіка. 1998. № 2. С. 39–47.

3. Попович Н. Ф. Багатогранність діяльності О. В. Духновича *Науковий вісник Мукачів. держ. ун-ту*. 2011. № 10 (5). С. 105–109.

4. Товканець Г.В. Духовно-моральне виховання як умова успішної самореалізації особистості в соціумі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2019. Випуск 1 (44). С. 179-185.

5. Чейпеш І.В., Кухта М.І. Ретроспекція педагогічних ідей О. Духновича в контексті європейських традицій та інноватики. *Олександр Духнович – письменник, педагог, священник, діяч культури та освіти (1803–1865): Матеріали симпозиуму, присвяченого 220-й річниці від дня народження Олександра Духновича (22 квітня 2023 року, м. Ужгород) / Під заг. наук. ред. проф. М. Токаря; відп. за вип. Ю. Герцог. Ужгород: РІК-У, 2023. С. 254–264.*

Штефаньо Ж.М., здобувач вищої освіти
спеціальності «Початкова освіта», група ПО-2сп;

Науковий керівник:

д. п. н., проф. Товканець Г.В.

Мукачівський державний університет

ІННОВАЦІЙНІ ПРИНЦИПИ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Початкова школа функціонує в умовах активної трансформації освітньої системи, що зумовлює потребу у створенні інноваційного освітнього середовища, яке посідає одне із вагомих місць у сучасній педагогічній науці. Реалізація ключових засад Концепції «Нова українська школа» передбачає створення у закладі освіти нового освітнього простору – середовища, яке належить дітям, де широко представлені дитячі роботи, творчі виставки, результати учнівських досліджень, фотографії тощо [1].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>